

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

BÙI HIỂN

Bạn bè một thuở

CHÂN DUNG VĂN HỌC

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

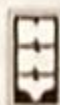
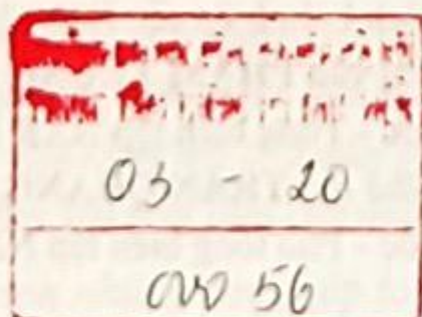

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

BÙI HIỂN

Bạn bè một thuở

CHÂN DUNG VĂN HỌC

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ 20 và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào ký ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà xuất bản Văn Học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà Văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà Văn thực hiện dự án "Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước" (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

Việc Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: "Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước". Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tính nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà Văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà Văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà văn
BÙI HIÊN

Viet Nam. Trong những năm học toàn quốc bị
đông và không ít trường học bị tàn phá đã để
lại hình ảnh một người thầy giáo tận tâm nghề nghiệp,
độc lập, được đồng nghiệp tôn phục và kính trọng.
được bạn đọc đánh giá là một trong những nhà văn
xất sắc của văn học Việt Nam hiện đại.

TIÊU SỬ

Nhà văn Bùi Hiến sinh ngày 22-11-1919 tại Phú Nghĩa Hạ nay là xã Tiến Thủy, huyện Quỳnh Lưu, tỉnh Nghệ An; trú quán: Khu tập thể Trung Tự, Đống Đa, Hà Nội. Ông mất ngày 11-3-2009 tại Hà Nội, thọ 90 tuổi.

Tháng 8-1945, nhà văn Bùi Hiến tham gia tổng khởi nghĩa tại thành phố Vinh (Nghệ An). Từ đó cho đến những năm cuối thế kỷ XX, ông lần lượt đảm nhiệm các công việc: Chủ tịch Hội Văn hóa Cứu quốc Nghệ An, Trưởng ty Thông tin tuyên truyền tỉnh Nghệ An; ủy viên Thường vụ Hội Văn nghệ Liên khu IV; phóng viên Báo Nhân dân; ủy viên Biên tập Tuần báo Văn học, Văn nghệ và Phó Tổng biên tập Nhà xuất bản Văn học; ủy viên Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam khóa I, II, III; ủy viên Thường vụ, Thường trực Hội Nhà văn Việt Nam; Chủ tịch Hội đồng Văn xuôi Hội Nhà văn Việt Nam. Trong một đời sống văn học luôn luôn sôi động và không ít sóng gió, nhà văn Bùi Hiến đã để lại hình ảnh một người lãnh đạo văn nghệ từng trải, đức độ, được đồng nghiệp cảm phục và kính trọng; được bạn đọc đánh giá là một trong những nhà văn xuất sắc của văn học Việt Nam hiện đại.

Ông có thâm niên 60 năm cầm bút. Tác phẩm chính đã xuất bản: *Nằm vạ* (truyện, 1941), *Gặp gỡ* (truyện, 1954), *Ánh mắt* (truyện, 1961), *Trong gió cát* (truyện ký, 1965), *Đường lớn* (bút ký, 1966), *Những tiếng hát hậu phương* (truyện ký, 1970), *Hoa và thép* (truyện, 1972), *Một cuộc đời* (truyện, 1976), *Ý nghĩ ban mai* (truyện, 1980), *Tâm tưởng* (truyện, 1985), *Tuyển tập Bùi Hiến* (tập 1: 1987, tập 2: 1997), *Ngơ ngẩn mùa xuân* (truyện, 1992), *Hướng về đâu, văn học* (tiểu luận, 1996), *25 truyện ngắn 1940-1995* (1996), *Bạn bè một thuở* (tiểu luận, hồi ký, chân dung văn học, 1999), *Bùi Hiến, tác phẩm và dư luận* (2003); *Tuyển truyện ngắn* (2010). *Truyện dịch*: *Đội cận vệ thanh niên của A.Phadép* (dịch chung, 1960), *Những người chết còn trẻ mãi của Anna Dêgóc* (dịch chung, 1963), *Những truyện ngắn phương Đông* (1996), *Di chúc Pháp của A.Makins* (1998), *Những kẻ văn minh của Cl.Farrère* (1990)...

Ông là Hội viên sáng lập Hội Nhà văn Việt Nam năm 1957, được tặng Giải thưởng Nhà nước đợt I, năm 2001 về Văn học và Nghệ thuật cho các tác phẩm: *Tuyển tập Bùi Hiến*, *Bạn bè một thuở*, *Ánh mắt*, *Ngơ ngẩn mùa xuân* và nhiều phần thưởng cao quý khác.

TO HOAI

I. BUỒN VUI BẠN BÈ MỘT THUỜ

TÔ HOÀI

Thư trao đổi làm quen, khởi đầu mối duyên văn tự giữa Tô Hoài và tôi, bắt đầu bằng lời chào trịnh trọng, theo tục lệ thời bấy giờ: “Thưa ông”, tuy chúng tôi mới ngoài hai mươi tuổi. Tiếp ngay đó là “Thưa anh”, rồi tiếp đó thân tình gọi nhau bằng tên.

Bấy giờ trước Cách mạng Tháng Tám, Tô Hoài đang rập rành làm chủ một doanh nghiệp: Nhà xuất bản. Một nhà xuất bản hầu như không một đồng vốn, hẳn thế! Vậy mà cũng rộn ràng đôn đáo, vào Nam ra Bắc hẳn hoi! Thư đề: *“Saigon 23 Octobre 1943 (tháng 10 năm 1943) viết: Tôi xin lỗi anh, vì những thư đầu, mới giao thiệp cùng anh mà đã vội vàng lấp gắp quá. Bởi vì tôi đến đây, hơi bế bộn bởi những công việc linh tinh, không thư thái mấy như ở nhà. Anh biết cho. Tôi đã tiếp được thư anh, và đã đọc rất kỹ những lời anh dặn lối tìm anh, nếu mai kia tôi xuống Vinh, mà việc xuống đất anh là phải xuống rồi, còn “nếu” gì nữa! Thế nào tôi cũng xuống anh. Bởi, thưa anh, anh là người có lẽ cùng đồng một lớp viết của chúng ta, mà tôi đã nhìn thấy ở anh một người bạn đường vững vàng.*

Tiếp đó, sang tháng Mười một, Tô Hoài chia sẻ cùng tôi những gian lao vất vả đầu tiên. Thư viết từ Nghĩa Đô: *Từ hôm về tới nay, chậm có thư vào anh, bởi tôi bị mệt mấy hôm. Nhưng bây giờ đã hết và bận liền vì công chuyện xuất bản. Xin thuật qua anh rõ: Mọi việc vẫn tiến hành như thường. Nhưng riêng không may cho tôi, vừa về thì được tin hai cuốn tiểu thuyết của tôi đều được kiểm duyệt cho ăn bút chì xanh hết thầy... câu chuyện làm ăn bây giờ khó khăn ghê, anh à...*

Cuối tháng Mười hai năm 1943, Tô Hoài kể thêm nông nỗi: *Tôi hiện đi khỏi thành phố - dù tôi ở ngoại ô - do mấy trận ném bom mà đọc các báo đã rõ. Tôi ở đây, cách Hà Nội 30km. Cứ vài hôm lại về Hà Nội một lần vào buổi chập tối, sinh hoạt và hoạt động theo về đêm. Khổ quá và nhọc quá. Thợ nhà in bỏ ráo! Sách đang in chậm rồi. Có lẽ sang giêng mới được cuốn đầu.*

Rồi lại lạc quan: *Nhưng kết quả về các thư đi đại lý sách khá lắm. Tất cả mọi người đều hoan nghênh và thư về lấy sách rất nhiều. (Tiếc là tôi không có một bản thư ấy - mà anh gọi là tuyên ngôn! - để gửi anh coi).*

Đang thời có thể gọi là ly loạn (bom đạn Mỹ và cả Nhật) nhưng chúng tôi vẫn không nhãng quên trao đổi với nhau về quan điểm văn chương. Chả là tuần báo *Tiểu thuyết thứ 7* (mà cả hai chúng tôi đều thỉnh thoảng tham gia) đang đăng một loạt bài ca ngợi hát phường vải và ví dặm Nghệ Tĩnh. Tuy viết chưa hay, chưa sâu sắc, nhưng tôi

MỤC LỤC

	Trang
• Lời Nhà xuất bản	7
• Tiểu sử	11
I. Buồn vui bạn bè một thuở	13
• Tô Hoài	14
• Chế Lan Viên	22
• Trần Hữu Thung - Xuân Hoàng	33
II. Những trang sách - những trang đời	45
• Kỷ niệm về một nhà văn tiến bối	46
• Đặng Thai Mai - đôi điều cảm nhận	52
• Nhớ và nghĩ về một người thầy	57
• Thương cảm Tố Tâm	63
• Những năm 40 còn nhớ	67
• Cây bút sắc sảo của một nhà Nho	75
• Nhớ bạn xưa, nhà văn Thanh Tịnh	82
• Náo nức Nguyên Hồng	87
• Hiện diện của Nguyên Hồng	95
• Tô Hoài, phác họa	100
• Một vài kỷ niệm với Huy Cận	105

• Tiếc nhớ tác giả Bão Biển	110
• Nhà văn của những thân phận hèn mọn	115
• Đọc lại Làng Tể	120
• Một thời xưa cũ	125
• Tâm cảnh tình yêu	128
• Sinh sắc truyện ngắn	131
• Vẻ đẹp tâm hồn thuần khiết và những trò rối rắm u ám của tâm linh	140
• Đọc lại và suy ngẫm	149
• Vui buồn làm báo	155
• Câu chuyện học văn	161
• Một thời để nhớ	171
• Những khổ đau dẫn vật của Anne Frank	175
• Dịch có nghĩa là lựa chọn	177
III - Bên lề cuộc chiến	191
• Khi “cụ Lý làng Tây” nguyện rửa bọn thực dân	193
• Dọc đường kháng chiến	205
• Quảng Trị: Quảng đường rừng thấp thoáng	215
• Ghi trong ánh chớp B52	227
• Một chuyến xuất hành hướng nam	238